

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

Pismo wysłano
dnia 27.08.2024 r.

LPO.410.15.4.2024

Pani
Barbara Sadowska
Przewodnicząca Zarządu
Fundacji Pomocy Wzajemnej
Barka

ul. św. Wincentego 6/9
61-003 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/034 Program aktywizacyjny dla cudzoziemców „Razem Możemy Więcej”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Fundacja Pomocy Wzajemnej „Barka” ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Barbara Sadowska Przewodnicząca Zarządu Fundacji, od 3 stycznia 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prawidłowość wykonywania zleconych zadań oraz osiągnięte rezultaty. 2. Przestrzeganie zasad wykorzystania środków przekazanych na podstawie umów.
Okres objęty kontrolą	Lata 2022-2023, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Klaudia Dziamska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/071/2024 z 30 kwietnia 2024 r. (akta kontroli str. 1)

¹ Dalej: Fundacja albo Barka.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Fundacja prawidłowo zrealizowała projekt „Bezpieczna przystań – integracja cudzoziemców z Ukrainy uciekających przed wojną”⁴, sfinansowany w ramach resortowego konkursu ofert pn. „Razem Możemy Więcej – Pierwsza Edycja Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na lata 2022-2023”⁵. Wykonano diagnozę potrzeb uczestników pozwalającą na ujęcie w ofercie działań, których realizacja przyczyniła się do osiągnięcia założonych celów w zakresie aktywizacji zawodowej i integracji społecznej cudzoziemców. Osiem zaplanowanych działań dotyczyło m.in. kursów zawodowych, pomocy w szukaniu zatrudnienia, wsparcia asystentów integracyjnych i psychologicznego, pomocy prawnej, kursów językowych oraz warsztatów kulturowych. Na ich realizację wykorzystano kwotę 1 091,2 tys. zł, tj. 99,65% przyznanej dotacji. W stopniu wyższym od zakładanego osiągnięto efekty i przyjęte wskaźniki rezultatów Bezpiecznej Przystani, odpowiednio i szczegółowo je dokumentując. Poniesione wydatki były kwalifikowalne⁶, racjonalne oraz niezbędne do realizacji Projektu i osiągnięcia zakładanych celów. Zgodnie z wymaganiami prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych wykonywanych w ramach Bezpiecznej Przystani. Sfinansowanie dla trzech osób dwóch kursów zawodowych zamiast jednego było niezgodne z warunkami umowy⁷, nie miało to negatywnego wpływu na realizację udzielanej pomocy w ramach Bezpiecznej Przystani.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawidłowość wykonania zleconych działań oraz ocena osiągniętych rezultatów i metod ich pomiaru

Opis stanu faktycznego

1.1. Prawidłowość wykonania zleconych zadań

Fundacja złożyła ofertę⁸ na Projekt, w ramach priorytetu pierwszego „Aktywizacja zawodowa” i drugiego „Integracja i aktywność społeczna”. Oferta złożona w terminie zawierała wszystkie wymagane elementy i załączniki. Kosztorys i zakres rzeczowy został dostosowany i uaktualniony⁹ do wysokości otrzymanych środków. Zmianie uległa wartość realizacji projektu, która zmniejszyła się z 1 502,3 tys. zł na 1 099,9 tys. zł, tj. o 402,4 tys. zł. W Umowie z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej¹⁰ kwota przyznanych środków na realizację zadania została określona na 1 095,1 tys. zł, tj. o 400,0 tys. zł mniej niż wnioskowano w pierwotnej ofercie. Przekazanie środków przez MRiPS zostało podzielone na dwie transze, tj. 338,1 tys. zł w 2022 r. i 756,9 tys. zł w 2023 r. Fundacja zobowiązana była do przekazania na realizację Projektu wkładu osobowego, o łącznej wartości 4,8 tys. zł. Termin realizacji zadania i realizacji wydatków kwalifikowanych wyznaczono do 31 grudnia 2023 r.

(akta kontroli str. 23, 42, 88-104, 123)

Pięciokrotnie dokonano zmian w kosztorysie, zgodnie z zasadami wyznaczonymi w części A rozdział VIII ust. 2 i 3 regulaminu Konkursu. Łączna wartość zmian wynosiła 197,1 tys. zł. Żadna zmiana nie wymagała zawarcia aneksu do umowy i nie polegała na przeniesieniu części środków z kosztów merytorycznych do kosztów administracyjnych.

(akta kontroli str. 146-184)

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: Projekt, Bezpieczna Przystań.

⁵ Dalej: RMW albo Konkurs.

⁶ Przy uwzględnieniu kwestii poruszanej w obszarze pierwszym - sekcja „Stwierdzone nieprawidłowości” oraz w obszarze drugim - punkt 2.1.

⁷ Nr DRP-X/155/MFŚ/2022 zawartej 11 sierpnia 2022 r., dalej: Umowa

⁸ 31 marca 2022

⁹ 9 czerwca 2022 r.

¹⁰ Dalej: MRiPS albo Ministerstwo.

Na obsługę administracyjną Projektu poniesiono koszty w wysokości 97 tys. zł, co stanowiło 99,3% zaplanowanych na to środków. Dotyczyły one wynagrodzeń koordynatora projektu i dwóch asystentów organizacyjnych, utrzymania biura, działań informacyjnych oraz materiałów biurowych. Koszty administracyjne nie przekraczały wymaganego regulaminem Konkursu progu tj. 10% całkowitej kwoty planowanej na realizację Bezpiecznej Przystani.

(akta kontroli str. 417-418, 432-433, 458-459)

Koordynatorka Projektu¹¹ wyjaśniła, że diagnozę potrzeb uczestników wykonano w oparciu o trzy źródła:

- 1) informacje udostępnione w Internecie: w ofercie w opisie grupy docelowej powołano się na dane liczbowe podane przez Portal Samorządowy¹² o liczbie wydanych zaświadczeń uprawniających do bezpłatnego podróżowania komunikacją miejską. Według informacji zamieszczonych na Portalu do 9 marca 2022 r. do Poznania przybyło co najmniej 4,5 tys. obywateli Ukrainy uciekających przed wojną;
- 2) informacje przekazywane na spotkaniach około 13 roboczych zespołów tematycznych powołanych przez Miasto Poznań z organizacjami pozarządowymi. Koordynatorka uczestniczyła między innymi w spotkaniach zespołów: Zarządzania Kryzysowego dla Miasta Poznania, Sterującego ds. mieszkaniowych oraz Zdrowia i Spraw Społecznych przy Wydziale Zdrowia i Spraw Społecznych a także Zespołu przy Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz w grupach przy United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR);
- 3) badanie potrzeb wśród mieszkańców zbiorowego zakwaterowania w pomieszczeniach Fundacji, z których nie utworzono osobnego dokumentu, jednak wnioski z wywiadów opisano w ofercie. Do 15 marca 2022 r. z tych miejsc noclegowych korzystało 16 rodzin, łącznie 38 osób. W wywiadach sondowano kwestie formalne, jak nadanie numeru Pesel, problemy i potrzeby w zakresie bytowym (odzież, obuwie), zdrowotnym (choroby, niepełnosprawność, leki), opieki nad dziećmi i edukacji (przedszkole, szkoła) oraz możliwości podjęcia pracy (doświadczenie zawodowe, znajomość języków obcych) a także możliwości opłacenia czynszu. Koordynatorka dodała, że informacje o potrzebach uchodźców z Ukrainy przebywających w gminach ościennych uzyskiwano od pracowników ośrodków pomocy społecznej. Ponadto wyjaśniła że, Barka dowoziła również posiłki do noclegowi zorganizowanej na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich.

Zdaniem Koordynatorki, dane te umożliwiły sporządzenie opisu grupy docelowej w ofercie. Z zebranych informacji wynikało, że wśród przybyłych do Polski osób przeważały kobiety z dwojgiem albo trojgiem dzieci. Zdecydowana większość z nich nie знаła języka polskiego ani angielskiego. Brak znajomości języka i kwalifikacji zawodowych determinowały to, że osoby te miały trudności w znalezieniu zatrudnienia zgodnego z ich wykształceniem i kwalifikacjami zawodowymi. Nie były przygotowane do rozpoczęcia życia w nowym kraju i nie orientowały się w sprawach instytucjonalno-prawnych ani w rzeczywistości społeczno-kulturowej. Na tej podstawie zdiagnozowano, że największymi potrzebami uchodźców z Ukrainy było: wynajęcie mieszkania, podjęcie zatrudnienia, umieszczenie dzieci w przedszkolach i szkołach, wsparcie psychologiczne, podniesienie znajomości języka polskiego, podniesienie kwalifikacji zawodowych i integracja ze społecznością lokalną.

(akta kontroli str. 803-806, 814-841)

Zgodnie ze zaktualizowanym planem i harmonogramem Projektu, w ramach priorytetu pierwszego „Aktywizacja zawodowa”, zaplanowano podjęcie następujących działań:

- kursy zawodowe – planowano sfinansowanie 50 kursów zawodowych dla 50 osób, które miały pozwolić na zdobycie nowych umiejętności/kwalifikacji, a także podniesienie lub dostosowanie do polskich warunków już posiadanych umiejętności/kwalifikacji zawodowych. Na realizację kursów zawodowych przez podmioty zewnętrzne w okresie od 1 sierpnia 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. przeznaczono 90,0 tys. zł;
- pomoc w szukaniu zatrudnienia – zaplanowano zaangażowanie specjalisty ds. zatrudnienia w wymiarze 0,25 etatu, przeznaczając na ten cel 29,7 tys. zł. Zadaniem specjalisty między

¹¹ Dalej: Koordynatorka.

¹² <https://www.portalsamorzadowy.pl/>, dalej: Portal.

innymi miało być: przeprowadzenie wywiadu socjalnego i zawodowego z uczestnikami projektu, szukanie ofert zatrudnienia, pomoc w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych.

W ramach priorytetu drugiego „Integracja i aktywność społeczna” zaprojektowano następujące działania:

- wsparcie asystentów integracyjnych – zamierzano objąć wsparciem 56 rodzin. Na zatrudnienie asystentów na podstawie umowy zlecenia lub o pracę, zaplanowano 88,2 tys. zł. Zadaniem ich miało być opracowanie indywidualnej ścieżki integracji społecznej i zawodowej w oparciu, o którą miała być udzielania pomoc;
- wsparcie psychologiczne – w ramach tego działania zaplanowano dwie formy wsparcia, grupę wsparcia i pomoc psychologiczną. Zaplanowano organizację około dwugodzinnych grupy wsparcia dwa razy w miesiącu, przez 16 miesięcy. Spotkania miały być prowadzone przez psychologa, którego wynagrodzenie w kwocie 4,8 tys. zł miało stanowić wkład własny Fundacji w kosztach realizacji Projektu. Pomoc psychologiczną w wymiarze 280 godzin o wartości 33,2 tys. zł, przewidziano dla wszystkich osób, które będą potrzebowały takiej formy wsparcia;
- pomoc prawna – na realizację 100 godzin pomocy prawnej w zakresie: spraw administracyjnych, legalizacji pobytu, związanych z zatrudnieniem, uzyskaniem świadczeń socjalnych, edukacją dzieci i młodzieży, opieką nad dziećmi małoletnimi, które trafiły do Polski bez opiekunów, zaplanowano 12,0 tys. zł;
- kursy językowe i warsztaty kulturowe – na organizację kursu języka polskiego na poziomie podstawowym, dla dwóch dziesięcioosobowych grup przeznaczono 7,2 tys. zł. Program realizowany podczas 12 lekcji trwających 90 minut miał odpowiadać wymaganiom rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 18 lutego 2011 r. w sprawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców¹³. Natomiast celem warsztatów dla osób narodowości ukraińskiej i polskiej miało być poznawanie różnic i podobieństw pomiędzy narodami, zwrócenie uwagi na historyczne uwarunkowania obu kultur i nawiązanie dialogu międzykulturowego. Na realizację warsztatów zaplanowano 1,5 tys. zł;
- tłumaczenie – na wsparcie tłumacza języka ukraińskiego w załatwianiu urzędowych spraw uczestników projektu i wynagrodzenie tłumaczy przysięgłych przewidziano 36,5 tys. zł;
- wsparcie w szukaniu i opłaceniu mieszkania – na zatrudnienie w wymiarze 0,25 etatu specjalisty ds. mieszkaniowych zaplanowano 29,7 tys. zł. Jego zadaniem miało być: szukanie ofert wynajmu mieszkań, kontaktowanie się z osobami lub podmiotami wynajmującymi mieszkania w celu ustalenia warunków i możliwości wynajmu przez cudzoziemców, współpraca ze wszystkimi stronami przy formułowaniu treści umowy najmu i jej podpisaniu, a także z asystentami integracyjnymi w zakresie ustalania potrzeb uczestników wsparcia. Na wsparcie w formie bonów mieszkaniowych dla minimum 220 osób zaplanowano łączną kwotę 660,0 tys. zł. Zaprojektowano, że bony mieszkaniowe będą udzielane na wniosek, w którym cudzoziemiec będzie musiał wykazać aktualną sytuację rodzinną i materialną oraz wykazać wysokość opłat ponoszonych w związku z wynajmem mieszkań.

(akta kontroli str. 60-68, 75-76)

Fundacja została założona w 1989 r., w celu wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Barka realizowała już inne zadania, których celem było stworzenie uczestnikom wieloaspektowych i kompletnych warunków reintegracji społecznej i zawodowej. Prowadziła między innymi programy: domów socjalnych, edukacyjno-reintegracyjne tworzenia nowych miejsc pracy i spółdzielni socjalnych dla osób długotrwale bezrobotnych, rozwoju partnerstwa lokalnego na rzecz włączenia społecznego, a także Program Rozwoju Międzynarodowej Sieci Barka, również w Wielkiej Brytanii, Holandii, Irlandii, Islandii, Niemczech i Kanadzie.

(akta kontroli str. 3-11, 71)

Zgodnie z Umową wsparcie miało otrzymać 320 osób, tymczasem pomoc w ramach Projektu uzyskało łącznie 437 osób tj. o 117 osób więcej niż zakładano. W Bezpiecznej Przystani uczestniczyło 210 osób dorosłych i 227 osób poniżej 18. roku życia. Wśród osób dorosłych było 176 kobiet i 34 mężczyzn. Liczbę uczestników można było

¹³ Dz. U. Nr 61, poz. 306.

jednoznacznie potwierdzić na podstawie formularzy rekrutacyjnych i prowadzonej ewidencji uczestników, tzw. listy rankingowej. Z uczestniczenia w Projekcie łącznie zrezygnowało 45 osób, co stanowiło 10% wszystkich uczestników. Rezygnacja była spowodowana: powrotem do Ukrainy w 27 przypadkach, przeprowadzką do innej miejscowości w Polsce w pięciu przypadkach, wyjazdem do Szwajcarii w trzech oraz do USA w dwóch przypadkach. Przyczyna rezygnacji czterech osób nie była znana, a jedna osoba zmarła. Trzy osoby zostały wykreślone z listy uczestników z powodu spożywania alkoholu w miejscu zbiorowego zakwaterowania prowadzonego przez Fundację. Przerwanie udziału w Projekcie przez te osoby nie miało wpływu na osiągnięte efekty i realizację wskaźników.

(akta kontroli str. 59, 70, 275-290, 364, 427)

Zainteresowanie udziałem w Projekcie wykazało 762 osoby, z czego do udziału w nim zakwalifikowano 57%. Nabór uczestników Bezpiecznej Przystani był prowadzony w dwóch terminach, od 1 do 14 września 2022 r. i od 2 do 13 stycznia 2023 r. Rekrutacja uczestników była transparentna i odbywała się według przyjętych zasad i kryteriów, ujętych w opracowanym przez Fundację Regulaminie rekrutacji i załączonym do niego formularzu rekrutacyjnym. W § 3 powołanego Regulaminu postanowiono, że Projekt przeznaczony jest dla cudzoziemców legalnie przebywających w Polsce, wymagających wsparcia w jednym lub więcej obszarach priorytetowych tj. „Aktywizacja zawodowa” lub drugim, „Integracja i aktywność społeczna”. Grupą docelową w szczególności byli cudzoziemcy, którzy znaleźli się w Polsce w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium kraju ich pochodzenia i znajdowali się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej. W § 4 Regulaminu rekrutacji opracowano następujące kryteria pierwszeństwa i przypisaną do nich wartość punktów:

- próg dochodowy na członka gospodarstwa domowego maksymalnie 3 010,00 zł brutto, czyli 2 363,56 zł netto, 10 pkt. Koordynatorka wyjaśniła, że *kwotę tę ustalono na podstawie obowiązującej w 2022 r. płacy minimalnej, wynikającej z rozporządzenia z 14 września 2021 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2022 r.*¹⁴;
- osoba ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z niepełnosprawnością sprzężoną, z zaburzeniami psychicznymi, w tym osoba z niepełnosprawnością intelektualną i całościowym zaburzeniami rozwojowymi, 10 pkt;
- rodzic/opiekun prawny z niepełnoletnimi dziećmi, jedno dziecko – sześć pkt, dwoje albo troje dzieci – osiem pkt, czworo i więcej dzieci – 10 pkt;
- osoba z niskim wykształceniem (maksymalnie ponadgimnazjalne) – pięć pkt;
- osoba bez doświadczenia zawodowego – pięć pkt.

Kwalifikowanie osób miało się odbywać po złożeniu przez osobę zainteresowaną wsparciem kompletu dokumentów. Na podstawie uzyskanej punktacji stworzono listę rankingową.

(akta kontroli str. 240-287, 867, 880-881)

Kontrolą objęto procedurę kwalifikacji¹⁵ (co stanowi 6%) uczestników Projektu oraz podjęte wobec nich działania w zakresie aktywizacji zawodowej oraz integracji i aktywności społecznej. Wszystkie zakwalifikowane osoby, legalnie przebywały na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Stosownie do wydanych przez urzędy gmin zaświadczeń o nadaniu numeru PESEL, wszystkim cudzoziemcom zakwalifikowanym do udziału w Projekcie, nadano status „UKR”, o którym mowa w art. 8 pkt 24a lit. d ustawy z 24 września 2010 r. o ewidencji ludności¹⁶ i art. 4 ustawy z 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa¹⁷. Wśród 25 zakwalifikowanych do udziału w Bezpiecznej Przystani osób, 15 zadeklarowało, że są bezrobotne, niezarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy, dwie zarejestrowane w urzędzie pracy, cztery długotrwale bezrobotne, pięć bierne zawodowo i dwie pracujące. Ponadto dwie z nich były bezdomne a sześć w innej niekorzystnej sytuacji. Wszystkie zakwalifikowane do Projektu osoby spełniały

¹⁴ Dz. U. poz. 1690.

¹⁵ Wylosowano następujących uczestników Projektu zewidencjonowanych na liście głównej pod nr: 61, 65, 77, 105, 113, 122, 124, 125, 133, 148, 158, 180, 186, 209, 212, 266, 289, 315, 334, 360, 373, 406, 418, 434, 435.

¹⁶ Dz. U. z 2024 r. poz. 736.

¹⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 167, dalej: ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy.

kryteria pierwszeństwa. Koordynatorka wyjaśniła, że zgodnie z wytycznymi Programu RMW, podstawowe kryteria dostępu spełniali wszyscy obywatele Ukrainy, którzy legalnie przyjechali do Polski po 24 lutego 2022 r. w wyniku rosyjskiej inwazji na ich kraj. W celu dotarcia do osób najbardziej potrzebujących wsparcia, ustalono dodatkową punktację – kryteria pierwszeństwa. Do pierwszej rekrutacji przystąpiło 175 osób, z czego do Bezpiecznej Przystani zakwalifikowano 145 uczestników. W drugim naborze spośród 587 złożonych kwestionariuszy rekrutacyjnych, wybrano 292 osoby. W pierwszym naborze minimalna wartość punktów decydująca o zakwalifikowaniu do udziału w Programie wynosiła 16 punktów a w drugim 20.

(akta kontroli str. 291-318, 802, 812-812)

Spośród 25 osób objętych kontrolą, kryterium pierwszeństwa spełniały ze względu na:

- próg dochodowy na członka gospodarstwa domowego - 23 osoby,
- niepełnosprawność – pięć osób,
- sprawowanie opieki nad niepełnoletnimi dziećmi – 16,
- niskie wykształcenie – 12,
- brak doświadczenia zawodowego – sześć osób.

Dla dwóch osób nie wykonano oceny spełniania kryteriów pierwszeństwa, odnotowując „jak u mamy”. Koordynatorka wyjaśniła, że przyjęto zasadę, iż niepełnoletni uczestnicy projektu otrzymują liczbę punktów, jak ich opiekunowie prawni.

(akta kontroli str. 316-345, 802, 812)

Zgodnie z § 7 ust. 2 Umowy, Fundacja przechowywała dokumentację dotyczącą realizacji Projektu i pomocy udzielonej jego uczestnikom, w tym także dokumentację finansowo-księgową. Na podstawie zgromadzonej dokumentacji uczestników Bezpiecznej Przystani ustalono, że:

- wywiad socjalny i zawodowy oraz indywidualną ścieżkę integracji zawodowej i społecznej wykonano dla 20, a pięciu osobom¹⁸ nie opracowano tych dokumentów, mimo udzielenia im pomocy indywidualnej w formie kursów zawodowych i konsultacji z prawnikiem. Koordynatorka wyjaśniła, że nie przeprowadzono wywiadu socjalnego i zawodowego oraz nie opracowano indywidualnej ścieżki, ponieważ osoby te były członkami rodzin, ale nie „głowami rodzin”;
- ocenę pierwszeństwa wykonano dla 23 osób, a w dwóch przypadkach¹⁹ w formularzu rekrutacyjnym nie wypełniono części dotyczącej punktacji widniała adnotacja „jak u mamy”. Koordynatorka wyjaśniła, że w Projekcie przyjęto zasadę, że niepełnoletni uczestnicy otrzymują liczbę punktów ich opiekunów prawnych;
- pomoc w formach odpowiadających zidentyfikowanym potrzebom w indywidualnych ścieżkach reintegracji społecznej i zawodowej udzielono 17 uczestnikom, natomiast osiem osób²⁰ nie otrzymało żadnej albo rozeznaczonych i zaplanowanych form wsparcia. Koordynatorka stwierdziła, że podczas rekrutacji i przeprowadzanych wywiadów uczestnicy np. deklarowali potrzebę otrzymania bonów mieszkaniowych, jednak w trakcie realizacji projektu nie udało im się znaleźć mieszkania na wynajem, co było warunkiem koniecznym do otrzymania wsparcia w tej formie. Dodała, że innymi powodami nieudzielenia wsparcia była: utrata zainteresowania wybraną formą pomocy przez uczestnika, zmiana sytuacji życiowej albo zawodowej, wyjazd z Polski lub do innego miasta, przewlekła choroba²¹ albo wybrany przez uczestnika kurs był zbyt drogi a sfinansowanie go wiązałoby się z wykorzystaniem budżetu dla kilku innych uczestników. Zdarzało się również, że osoba uczestniczyła w wybranej formie wsparcia w innym projekcie realizowanym przez Fundację. Koordynatorka podała również, że chcąc najefektywniej wykorzystać środki i objąć wsparciem możliwie największą liczbę osób, planowana wstępnie pomoc nie została udzielona w Projekcie, natomiast została zrealizowana w innym.

(akta kontroli str. 92, 316-318, 801-802, 811-812)

Zakres działań w ramach pomocy udzielanej cudzoziemcom uczestniczącym w Projekcie był rzetelnie udokumentowany, między innymi: wnioskami uczestników,

¹⁸ Nr teczek nr 113, 124, 315, 209, 334.

¹⁹ Nr teczek 209, 315.

²⁰ Nr teczek 61, 105, 133, 148, 360, 373, 418, 435.

²¹ Nr teczek 418 zgon.

rachunkami i fakturami z potwierdzeniami ich zapłaty, zaświadczeniami, dyplomami ukończenia kursów zawodowych i języka polskiego, podpisami uczestników na listach obecności, raportami z realizacji zadania. Z dokumentacji prowadzonej dla 25 objętych kontrolą osób wynikało, że z poszczególnych form pomocy skorzystało: pięć osób²² z kursów zawodowych, cztery²³ z kursu języka polskiego, dziesięć²⁴ z usług tłumacza przysięgłego, cztery z pomocy prawnej²⁵, a po trzy osoby uczestniczyły w grupach wsparcia²⁶, doradztwie zawodowym²⁷ i warsztatach²⁸. Z indywidualnych konsultacji psychologa skorzystały dwie osoby²⁹. Najwięcej osób, tj. 13³⁰, skorzystało z formy wsparcia w postaci bonów mieszkaniowych. Osiem³¹ objęto wsparciem asystenta integracyjnego, a siedem wzięło udział w spotkaniach integracyjnych³².

(akta kontroli str. 316-318, 387-397, 400-402, 534-545, 568-573)

Wszystkie osoby zaangażowane w realizację Projektu posiadały wykształcenie albo doświadczenie, które umożliwiało im wykonywanie zleconych usług. Przy realizacji Bezpiecznej Przystani pracowało 17 osób, w tym siedem zatrudniono w oparciu o umowę o pracę, dziewięć o umowę zlecenia, a w jednym przypadku zawarto umowę z osobą prowadzącą jednoosobową działalność gospodarczą. W ramach kosztów administracyjnych sfinansowano wynagrodzenie koordynatora, asystenta organizacyjnego oraz obsługę księgową i kadrowo-płacową. Zaangażowano dziewięciu specjalistów, tj. siedmiu asystentów integracyjnych, po jednym psychologa, oraz specjalistę ds. zatrudnienia i mieszkaniowych. Wykonywanie obowiązków pięciu asystentów integracyjnych oraz jednego psychologa zlecono osobom narodowości ukraińskiej. Dwie asystentki integracyjne narodowości polskiej były etatowymi pracownikami jednostek samorządu terytorialnego. Zleceniobiorcy, zgodnie z § 4 ust. 1 zawartych umów, złożyli oświadczenia o posiadaniu niezbędnej wiedzy i doświadczenia do prawidłowego wykonania umów. Koordynatorka wyjaśniła, że ze względu na to, że tematyka wspierania cudzoziemców przez Fundację była nowa dla wszystkich pracowników, w pierwszym roku od wybuchu wojny zespół szkolił się wewnątrz, zapraszał gości oraz uczestniczył w spotkaniach tematycznych. W tych wewnętrznych szkoleniach uczestniczyły również zatrudnione do projektu asystentki integracyjne. Do realizacji Projektu zaangażowane były Ukrainki, które od przyjazdu do Polski po wybuch wojny udzielały się w Fundacji jako wolontariuszki. Dodała, że zatrudnione asystentki, które pochodziły z Ukrainy mówiły po polsku oraz miały kilkumiesięczne doświadczenie życia w Polsce. Sprawiało to, że asystentki miały odpowiednie praktyczne przygotowanie do udzielania pomocy jako asystentki integracyjne. W sprawie asystentek integracyjnych wykonujących swoje zadania w Tarnowie Podgórnym i Szamotułach, Koordynatorka wyjaśniła, że w komunikacji pomagały im ukraińskie stażystki pracujące w tych urzędach. Wynagrodzenie za godzinę pracy asystentek integracyjnych wynosiło od 37,7 zł do 45 zł. Koordynator podała, że przygotowując Projekt przeanalizowano wyniki postępowań o udzielenie zamówień publicznych dostępne w Biuletynie Zamówień Publicznych oraz bazie konkurencyjności, z których wynikało, że stawki za usługi asystenckie³³ wahały się między 38 zł a 50 zł.

(akta kontroli str. 377-414, 801, 807-809)

Z psychologiem i kancelarią radcy prawnego zawarto umowy zlecenia. Godzina pracy psychologa i prawnika została wyceniona na 120 zł. Obie osoby posiadały wykształcenie odpowiednie do realizacji przedmiotu Umowy.

²² Nr teczek 65 florystyki, 180 kroju i szycia, 289 projektowania wnętrza, 315 prawo jazdy kategorii B, 434 farba i geometria brwi.

²³ Nr teczek 122 (w praktyce lekarza, lekarza dentystry realizator -Wielkopolska Izba Lekarska), 289, 406, 434.

²⁴ Nr teczek 65, 77, 122, 125, 158, 180, 209, 212, 289, 373.

²⁵ Nr teczek 77, 180, 334, 406.

²⁶ Nr teczek 125, 212, 334.

²⁷ Nr teczek 122, 158, 180.

²⁸ Nr teczek 122, 124, 212.

²⁹ Nr teczek 334, 406.

³⁰ Nr teczek 65, 77, 125, 133, 148, 158, 180, 186, 266, 289, 360, 406, 435.

³¹ Nr teczek 113, 124, 125, 158, 186, 212, 266, 289.

³² Nr teczek 125, 158, 180, 212, 289, 360, 373.

³³ Asystent rodziny, asystent osoby starszej, asystent osoby niepełnosprawnej.

Część działań realizowano we współpracy z podmiotami gospodarczymi, co było zgodne z § 5 Umowy. Zakupu usług i materiałów dokonano od 64 kontrahentów. Fundacja zleciła między innymi realizację kursów zawodowych i języka polskiego, tłumaczenie z języka ukraińskiego, konsultacje prawne oraz organizację warsztatów kulturowych. Na podstawie dokumentacji dwóch kontrahentów, którym zlecono wykonanie kursów języka polskiego i przeprowadzenie kosmetycznych kursów zawodowych stwierdzono, że każdorazowo wybór wykonawcy był poprzedzony udokumentowanym w formie notatek z ustalenia wartości zamówienia, rozeznaniem rynku. Z wykonawcami zewnętrznymi podpisano umowy a za usługi zapłacono na podstawie faktur – za szkolenia zawodowe 47,3 tys. zł, a za kursy języka polskiego 25,2 tys. zł. Ponadto wykonanie tych usług udokumentowano załączonymi do faktur listami uczestników oraz zaświadczeniami i dyplomami potwierdzającymi pozytywne wyniki egzaminów.

(akta kontroli str. 92, 511-518, 528-573)

Główne koszty realizacji Projektu dotyczyły sfinansowania bonów mieszkaniowych o łącznej wartości 563,6 tys. zł, wynagrodzenia asystentów integracyjnych 152,2 tys. zł i zakupu kursów zawodowych 110,3 tys. zł. W ramach priorytetu pierwszego, aktywizacja zawodowa, na realizację działania pierwszego dotyczącego zakupu 64 kursów zawodowych wydatkowano łącznie 100% zaplanowanych środków. Sfinansowano między innymi takie kursy jak: podstawy rachunkowości, kadry i płace, operator wózka widłowego, krawiecki, kosmetyczne i makijażowe, stylizacja paznokci, masaż japoński i klasyczny. Na działanie drugie, pomoc w szukaniu zatrudnienia, tj. wynagrodzenie specjalisty ds. zatrudnienia wydatkowano łącznie 27,5 tys. zł, co stanowiło 98% wydatków przewidzianych na ten cel. Średnio godzina pracy specjalisty ds. zatrudnienia kosztowała 29 zł.

W ramach priorytetu drugiego, integracja społeczna, na działanie trzecie, tj. wynagrodzenie asystentów integracyjnych łącznie wydatkowano 152,2 tys. zł. Siedem asystentek integracyjnych łącznie zrealizowało 3 402 godziny. W ramach działania czwartego prowadzono dwie formy wsparcia, tj. grupę wsparcia i pomoc psychologiczną. Łącznie na to działanie wydatkowano 41,8 tys. zł, w tym, na wynagrodzenie osoby prowadzącej grupę wsparcia 4,8 tys. zł (osobowy wkład własny) oraz psychologa 37,0 tys. zł. Na działanie piąte dotyczące pomocy prawnej wydatkowano 7,5 tys. zł, co stanowiło 95% planowanych środków na ten cel. Wynikało to z mniejszego zaangażowania czasowego prawnika niż pierwotnie zakładano.

W sprawozdaniu końcowym, wykazano realizację 67 godzin pracy doradcy prawnego, tj. wyższą niż wynikająca z iloczynu liczby konsultacji i ich godzinnego kosztu umownie ustalonego na kwotę 0,1 tys. zł brutto³⁴. Zrealizowano na oczekiwanym poziomie wskaźnik „liczba cudzoziemców, którzy skorzystają z doradztwa prawnego”, jednak z przeliczenia oraz z wykazanych na fakturach kwot i godzin pracy doradcy prawnego wynikało, że dotyczyło to 63,16 godzin. Koordynatorka wyjaśniła, że *w sprawozdaniu błędnie wykazano realizację 67 godzin doradztwa prawnego, a wynikało to z oczywistej omyłki pisarskiej*. Na działanie szóste łącznie wydatkowano 35,2 tys. zł, w ramach których wykonano dwie formy pomocy, tj. kursy języka polskiego i warsztaty kulturowe.

(akta kontroli str. 415-418, 427-434, 446-460, 869-870, 879)

Zorganizowanie kursów języka polskiego zlecono podmiotom zewnętrznym. Za łączną kwotę 25,2 tys. zł zorganizowano siedem grup językowych po dziesięć osób. Na wynagrodzenie osób prowadzących warsztaty kulturowe wydano 10 tys. zł, co stanowiło 100% środków zaplanowanych na to działanie. W zakresie działania siódmego sfinansowano tłumaczenie przysięgłe dla 104 osób za łączną kwotę 40,7 tys. zł. W ramach działania ósmego sfinansowano wynagrodzenie specjalisty ds. mieszkaniowych w kwocie 19,8 tys. zł, co stanowiło 97% planowanych kosztów oraz bony mieszkaniowe dla 236 osób o łącznej wartości 563,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 417-418, 427-433, 458-459)

³⁴ 120 zł

1.2. Ocena osiągniętych efektów i metod ich pomiaru

W ofercie stanowiącej załącznik do Umowy przyjęto dziesięć wskaźników oceny poziomu osiągniętych rezultatów. W sprawozdaniu końcowym wykazano wykonanie wszystkich wskaźników na oczekiwanym poziomie, i tak:

- procent cudzoziemców będących obywatelami Ukrainy, którzy znaleźli się w Polsce w związku z prowadzonymi działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy i znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, założono 50% uczestników, wykonano 100% (wszyscy pochodzili z Ukrainy); sposób pomiaru - formularze rekrutacyjne, zaświadczenia o nadaniu numeru PESEL, listy obecności;
- liczba cudzoziemców objętych wsparciem, planowano 320 osób, zrealizowano 437; sposób pomiaru - formularze rekrutacyjne, wywiady socjalne i zawodowe, listy obecności;
- liczba dorosłych cudzoziemców, którzy podnieśli swoje kompetencje i kwalifikacje zawodowe dzięki ukończeniu kursów zawodowych – zaplanowano 50 kursów dla 50 osób, a wykonano 64 kursy dla 61 osób (o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”); sposób pomiaru dokumenty potwierdzające ukończenie kursów zawodowych wystawione przez realizatorów kursów;
- liczba dorosłych cudzoziemców, którzy otrzymali wsparcie w zakresie poszukiwania zatrudnienia – planowano 100 osób, faktycznie pomocy uzyskały 104 osoby; sposób pomiaru - raporty specjalisty ds. zatrudnienia, listy obecności za spotkań ze specjalistą, oświadczenia o podjęciu pracy;
- liczba rodzin z Ukrainy, które otrzymały wsparcie asystentów integracyjnych, planowano objąć tą formą 56 rodzin, faktycznie pomocy udzielono 89 rodzinom; sposób pomiaru - raporty asystentów integracyjnych;
- liczba osób dorosłych i dzieci, które otrzymały wsparcie psychologiczne planowano 50, zrealizowano wobec 56;
- liczba cudzoziemców, którzy skorzystają z doradztwa prawnego, planowano 50 osób, a wykonano dla 55; sposób pomiaru - raporty i listy obecności;
- liczba cudzoziemców, którzy podnieśli swoje kompetencje językowe i kulturowe dzięki uczestnictwu w kursach językowych i warsztatach kulturowych, planowano 70 osób osiągnięto 153; sposób pomiaru - listy obecności z lekcji i warsztatów, dzienniki zajęć, dokumentacja fotograficzna;
- liczba godzin tłumaczenia, planowano 365 godzin, a wykonano 416; sposób pomiaru - raporty tłumacza, listy obecności;
- liczba cudzoziemców, którzy skorzystają ze wsparcia w formie bonów mieszkaniowych, planowano 220 osób, przyznano dla 236; sposób pomiaru - wnioski o przyznanie bonów mieszkaniowych, decyzje o ich przyznaniu, potwierdzenia wypłat bonów mieszkaniowych.

(akta kontroli str. 35-36, 427-433)

W Projekcie osiągnięto większe od zakładanych wskaźniki rezultatu. Koordynatorka wyjaśniła, że większość form wsparcia była zaplanowana dla dorosłych uczestników *Bezpiecznej Przystani*, którzy w formularzach rekrutacyjnych deklarowali akces do kilku form wsparcia, jednak w czasie realizacji pierwszej rekrutacji zaobserwowano, że część z nich traci zainteresowanie daną formą wsparcia albo zmienia się ich sytuacja życiowa. To powodowało oszczędności budżetowe oraz ryzyko nieosiągnięcia zakładanych wskaźników. Dlatego postanowiono zwiększyć liczbę uczestników, aby w ramach dostępnego budżetu dotrzeć z pomocą do możliwie największej liczby osób w potrzebie. Dodała również, że pomoc większej liczbie osób była możliwa ze względu na:

- wsparcie grupowe, którego udzielały asystentki integracyjne dla całych rodzin czyli jednocześnie z wsparcia korzystało kilka osób. We wniosku zaplanowano 1 960 godzin, a ostatecznie na podstawie przesunięć budżetowych zrealizowano 3 402 godziny pracy asystentek integracyjnych;
- udział większej niż zakładano liczby osób w warsztatach kulturowych i spotkaniach integracyjnych. Zamiast planowanych 50 osób wzięło w nich udział 130 osób;
- oszczędności na pozycji bonów mieszkaniowych, które pozwoliły na zwiększenie liczby przydzielonych bonów, nie zwiększając w budżecie. Wartość jednego bonu na osobę

wynosiła 750,0 zł. Czterooosobowa rodzina mogła skorzystać z kwoty 3,0 tys. zł. Natomiast wynajem mieszkania kosztował 2,0 tys. zł. Dlatego w takiej sytuacji przyznawano bony mieszkaniowe do wysokości kwoty wynajmu;

- niższej ceny kursów niż zaplanowano w budżecie średnio 1,8 tys. zł. Ceny kursów wahały się od 1,2 tys. zł do 2,1 tys. zł za jeden kurs.

(akta kontroli str. 867, 881-882)

Na zakończenie realizacji Projektu w grudniu 2023 r. wśród wszystkich 210 pełnoletnich uczestników, Fundacja przeprowadziła anonimową ankietę, na którą odpowiedziało 135 osób, co stanowiło 64% ankietowanych. W badaniu udział wzięło 89% kobiet i 11% mężczyzn. Ponad połowa, tj. 52% były to osoby w przedziale wiekowym od 36 do 45 lat. Według ustalonych Regulaminem rekrutacji kryteriów pierwszeństwa, uczestnicy przynależeli do grupy osób: opiekunów niepełnoletnich dzieci - 74%, z niskim dochodem - 53%, z niskim wykształceniem - 30%, z niepełnosprawnością - 13%, bez doświadczenia zawodowego - 5%. Ankietowani zadeklarowali, że po zakończeniu udziału w Bezpiecznej Przystani: nabyło kompetencje 76%, uzyskało potrzebne kwalifikacje 56%, podjęło pracę 42%, kontynuuje zatrudnienie 44%, podjęło kształcenie lub szkolenie 38%.

(akta kontroli str. 346-363)

W czasie realizacji Projektu do Barki wpłynęła jedna skarga, dostarczona na specjalnie założony adres mailowy³⁵ przeznaczony do składania skarg. Uczestniczka kosmetycznego kursu zawodowego zgłosiła uwagę do jego jakości, ponieważ poparzyła się woskiem. Skarga okazała się niezasadna. Kosmetyczka prowadząca kurs wyjaśniła, że uczestniczka sama wykonywała sobie zabieg i zrobiła to w nieprawidłowych sposób.

(akta kontroli str. 867, 882-888)

1.3. Badanie losów uczestników programu oraz monitoring losu uczestników

Badanie losów uczestników wykonano na próbie 25³⁶ uczestników Projektu. Zapytania skierowano do Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu oraz Szamotułach, I i II Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu, Ośrodka Pomocy Społecznej w Szamotułach, Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Poznaniu i Centrum Usług Społecznych w Pniewach.

(akta kontroli str. 291-315)

Na podstawie przekazanych informacji ustalono, że według stanu na 1 marca 2022 r. i 29 lutego 2024 r. trzy osoby były zarejestrowane jako bezrobotne, żadna nie była zaewidencjonowana jako poszukująca pracy.

(akta kontroli str. 786-791)

Z pomocy społecznej w formie finansowej, skorzystało 12 osób, w tym: siedem w formie opłacenia gorącego posiłku w szkole, trzy pobierały zasiłek okresowy, trzy otrzymały jednorazowe świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 31¹ ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, dwie z opłacenia składek zdrowotnych, dwie skorzystały z zasiłku stałego, jedna z zasiłku celowego na zakup żywności i jedna z zasiłku rodzinnego na dziecko. Ponadto jedna osoba uczestniczyła w programie prowadzonym przez urząd pracy wspólnie z ośrodkiem pomocy społecznej „Aktywizacja i Integracja”, o którym mowa w art. 62a ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy³⁷.

(akta kontroli str. 792-800)

Obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu podlegało osiem osób, w tym trzy jako zleceniobiorcy i pięć jako pracownicy, którzy podjęli pracę na podstawie umowy o pracę. Pozostałe osoby nie figurowały w systemie KIS ZUS.

(akta kontroli str. 748-775)

³⁵ vidguk@barka.org.pl

³⁶ losowanie wykonano z użyciem Pomocnika Kontrolera (losowanie proste)

³⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 475, dalej: ustawa o promocji zatrudnienia.

Z informacji przekazanych przez Komendę Główną Straży Granicznej wynikało, że w okresie dwóch miesięcy od zakończenia Projektu, tj. 29 lutego 2024 r., trzy osoby w nim uczestniczące wyjechały na Ukrainę i nie wróciły na teren Polski oraz jedna osoba przyjechała do Polski. Ponadto spośród 25 wylosowanych cudzoziemców, którzy w Bezpiecznej Przystani otrzymali pomoc w formie kursu zawodowego i języka polskiego, we wskazanym okresie na Ukrainę wróciła jedna osoba, a do Polski dwie.

(akta kontroli str. 776-784)

Na koniec realizacji Projektu Fundacja, wśród osób, które ukończyły kursy zawodowe przeprowadziła ankietę. Spośród 61 osób, które ukończyły szkolenia 49 (80%) uczestników wzięło udział w badaniu, z czego 21 (43%) zadeklarowało zmianę sytuacji na rynku pracy. Wśród tych 21 osób siedem podjęło pracę na umowę o pracę na cały etat, 13 na podstawie umowy zlecenia a jedna założyła działalność gospodarczą.

(akta kontroli str. 365-366)

Według informacji posiadanych przez Fundację, spośród 104 osób objętych wsparciem doradcy zawodowego, po zakończeniu Projektu w 2024 r.: 20 pracuje na podstawie umowy o pracę, 23 zawarły umowy zlecenia, cztery prowadzą niezarejestrowaną działalność i jedna osoba prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą. Ponadto jedna osoba otrzymała staż za pośrednictwem urzędu pracy a dwie zawarły umowę z Centrum Integracji Społecznej prowadzonym przez Barkę.

(akta kontroli str. 367-376)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Niezgodnie z ofertą stanowiącą załącznik nr 2 do Umowy i jej integralną część³⁸, trzem uczestnikom Projektu sfinansowano więcej niż jeden kurs zawodowy. W ofercie zaplanowano natomiast, że „jedna osoba będzie mogła skorzystać z maksymalnie 1 kursu”³⁹. W sprawozdaniu końcowym wykazano realizację 64 kursów zawodowych dla 61 osób. Wprawdzie zrealizowano wskaźnik „liczba dorosłych cudzoziemców, którzy podnieśli swoje kompetencje i kwalifikacje zawodowe dzięki ukończeniu kursów zawodowych” na oczekiwanym poziomie 50 osób, jednak trzy osoby ukończyły po dwa kursy, o łącznej wartości 4,8 tys. zł.

Koordynatorka wyjaśniła, że decyzja o udzieleniu tego wsparcia, choć niezgodna z zapisem w ofercie, podyktowana była najlepszym interesem uczestniczek. W ścieżkach integracji społecznej przygotowanych przez doradcę zawodowego zostały opisane plany zawodowe osób, które chciały w Polsce prowadzić działalność gospodarczą w zakresie usług kosmetycznych jedna i dwie - masażu. Dodała, że oprócz kursów podstawowych uczestniczki korzystały z kursów uzupełniających tj. prawa jazdy, które umożliwiało im wykonywanie usług mobilnie np. u klientów w domu oraz kursu zarządzania zespołem, który przyczynić się miał do zdobycia kompetencji potrzebnych do prowadzenia firmy zatrudniającej kilku pracowników.

(akta kontroli str. 27, 36, 417, 429, 490-510, 868-869, 879)

NIK wskazuje, że z formalnoprawnego punktu widzenia nie było możliwe przeprowadzenie ww. dodatkowych kursów zawodowych dla osób, które już skorzystały z jednego kursu zawodowego w ramach Projektu.

OCENA CZĄSTKOWA

Fundacja prawidłowo zrealizowała zadania zlecone w ramach Projektu. Przyjęto właściwe mierniki pozwalające ocenić efekty rezultatów udzielonego wsparcia. W stopniu wyższym od zakładanego osiągnięto efekty i przyjęte wskaźniki rezultatów Bezpiecznej Przystani, odpowiednio i szczegółowo je dokumentując. Wykonano analizę, w drodze przeprowadzenia ankiet wśród wszystkich uczestników Projektu oraz uczestników kursów zawodowych. Sfinansowanie dla trzech osób dwóch kursów było niezgodne

³⁸ § 2 ust. 3 Umowy.

³⁹ Str. 3.

z postanowieniami Umowy, nie miało to negatywnego wpływu na realizację pomocy udzielanej w ramach Bezpiecznej Przystani.

2. Przestrzeganie zasad wykorzystania środków przekazanych na podstawie umów.

2.1. Prawdliwość prowadzonej ewidencji księgowej, finansowanie oraz rozliczanie wykonanych zadań

Zgodnie z postanowieniami § 7 ust. 1 Umowy, Fundacja prowadziła wyodrębnioną ewidencję księgową Projektu, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych. Analizą objęto 30 operacji księgowych, dotyczących realizacji działań na łączną kwotę 278,9 tys. zł, co stanowiło 25,4% wszystkich wydatków. Doboru próby dokonano w sposób celowy, w tym dowodów księgowych na najwyższe kwoty, usług realizowanych na podstawie umów z osobami fizycznymi oraz dowodów dotyczących kosztów poniesionych bezpośrednio przed upływem terminu ich kwalifikowalności. W wyniku analizy stwierdzono, że:

- Projekt rozliczano na podstawie dowodów księgowych stwierdzających dokonanie operacji gospodarczych, które były podstawą zapisów w księgach rachunkowych, zgodnie z art. 20 ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości⁴⁰;
- dowody księgowe zawierały elementy określone w art. 21 uor;
- za wszystkie operacje gospodarcze zapłacono w formie bezgotówkowej;
- poniesione koszty udokumentowano dowodami księgowymi oraz na wyciągach z nieoprocenowanego rachunku bankowego, na które przekazano dofinansowanie;
- wszystkie rozliczone koszty były kwalifikowalne i zostały rozliczone w okresie realizacji Umowy;
- zrealizowane w wyniku Projektu wydatki zostały poniesione w wysokości, terminie i sposobie wynikającym z zawartych umów zleceń;
- Fundacja nie była uprawniona do odliczenia podatku VAT;
- wydatki nie były finansowane ze środków niewykazanych w Umowie i zestawieniu kosztów.

(akta kontroli str. 92, 574-747)

Zgodnie z § 3 ust. 7 Umowy, Fundacja zobowiązana była do przekazania na realizację zadania wkładu osobowego, o łącznej wartości o 4,8 tys. zł tj. po 2,4 tys. zł w 2022 r. i 2023 r. Z psychologiem zawarto porozumienie⁴¹ o wykonywaniu świadczeń wolontariackich, na podstawie którego prowadzono grupę wsparcia w wymiarze 32 godzin na rok 2022 i 2023. Godzinę pracy wolontariusza wyceniono na 75,0 zł.

(akta kontroli str. 90, 185-239)

Z przekazanej kwoty 1.095,1 tys. zł dofinansowania, na realizację Projektu wykorzystano 1 091,2 tys. zł, co stanowiło 99,6% kwoty przekazanej dotacji. Fundacja 2 stycznia 2023 r. i 29 stycznia 2024 r. dokonała zwrotu na rachunek bankowy MRiPS niewykorzystanej części środków za 2022 r. i 2023 r. w łącznej wysokości 3,8 tys. zł (3,4 tys. zł za 2022 r. oraz 0,4 tys. zł za 2023 r.). Środki zwrócone zostały na rachunek wskazany w Umowie z dochowaniem terminów

w jej § 4 ust. 1.

(akta kontroli str. 417-420)

Raporty częściowy i końcowy z wykonania Projektu sporządzone zgodnie ze wzorem, zostały przekazane w terminie wymaganym § 10 ust. 1 i 2 Umowy⁴². Raporty częściowy i końcowy zostały zaakceptowane przez Ministerstwo odpowiednio 20 stycznia 2023 r. i 4 kwietnia 2024 r. Nie odniesiono się przy tym w MRiPS do kwestii opisanej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”, ujętej w obszarze pierwszym niniejszego wystąpienia. W myśl art. 152 ust.

⁴⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm., dalej: uor.

⁴¹ Z 2 listopada 2022 r. nr 1/BP/2022.

⁴² 4 stycznia 2023 r. i 29 stycznia 2024 r.

3 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴³, w przypadku stwierdzenia – czego NIK w tym miejscu nie przesądza – na podstawie rozliczenia, o którym mowa w ust. 2, że dotacja wykorzystana została w części lub całości niezgodnie z przeznaczeniem albo pobrana w nadmiernej wysokości, dysponent środków, o których mowa w art. 127 ust. 2, tj. środków z dotacji celowej, określa, w drodze decyzji, wysokość kwoty podlegającej zwrotowi do budżetu państwa.

(akta kontroli str. 412-489)

2.2. Realizacja obowiązków informacyjnych

Podejmowane przez Fundację działania informacyjno-promocyjne były zgodne z art. 35a ust. 1 ufp oraz postanowieniami § 8 Umowy. Na te działania, wydatkowano zaplanowaną w kosztorysie kwotę 0,5 tys. zł, na sfinansowanie druku ulotek. Stosownie do wymogów § 6 i 7 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 maja 2021 r. w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowane lub dofinansowane z budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych⁴⁴, o projekcie informowano poprzez:

- umieszczenie plakatów informacyjnych w siedzibie Fundacji,
- zamieszczenie informacji o finansowaniu i realizacji Projektu na stronie informacyjnej i profilu na portalu społecznościowym Barki,
- przekazanie drogą elektroniczną informacji o Bezpiecznej Przystani do instytucji, między innymi: Punktu Pomocy Uchodźcom przy ul. Bukowskiej oraz Ratajczaka, a także do instytucji w Poznaniu np. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Migrant Info Point, Caritas i Polski Czerwony Krzyż,
- przekazanie ulotek informacyjnych potencjalnym uczestnikom Projektu między innymi w punktach zbiorowego zakwaterowania, punktach wydawania darów, osobom korzystającym z wsparcia Fundacji np. podczas wieczery wigilijnej,
- udzielanie wywiadów o realizowanych działaniach do mediów,
- informowanie o realizowaniu działań w Bezpiecznej Przystani podczas spotkań zespołów kryzysowych przy Urzędzie Miasta Poznania oraz Wielkopolskim Urzędzie Wojewódzkim.

(akta kontroli str. 867, 948)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Fundacja przestrzegała zasad wykorzystania środków przekazanych na podstawie Umowy na realizację Projektu. Wszystkie objęte kontrolą środki rozliczono w wymaganym okresie. Poniesione wydatki były kwalifikowalne⁴⁵, racjonalne oraz niezbędne do realizacji Bezpiecznej przystani i osiągnięcia zakładanych celów. Zgodnie z wymaganiami prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych wykonywanych w ramach Projektu.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o poinformowanie dysponenta środków o sfinansowaniu z przedmiotowej dotacji, niezgodnie z Umową, trzem uczestnikom Projektu więcej niż jednego kursu zawodowego.

Uwagi NIK nie formułuje uwag.

⁴³ Dz. U. z 2023 r., poz. 1270, dalej: ufp.

⁴⁴ Dz. U. poz. 953.

⁴⁵ Przy uwzględnieniu kwestii poruszanej w obszarze pierwszym - sekcja „Stwierdzone nieprawidłowości” oraz w obszarze drugim - punkt 2.1.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

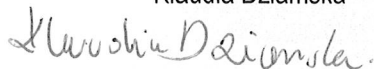
Poznań, 21 sierpnia 2024 r.

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Poznaniu

Kontroler

Specjalista kontroli państwowej
Klaudia Dziamska

Dyrektor

p.o. Dyrektor
Karolina Wirszyć-Sitkowska

